

Waarde-volle zorg in de praktijk

Mentorschap in de GGZ

Mensen die moeite hebben de regie over hun leven te houden, kunnen via de rechtbank een mentor toegewezen krijgen. Deze treedt op als wettelijk (zorg)verteenwoordiger en belangenbehartiger. Theo van Ooi is als vrijwilliger verbonden aan de Stichting Mentorschap. Hij vertelt hoe hij Peter, een zelfstandig wonende GGz-cliënt, ondersteunt en helpt zijn autonomie te bevorderen. "Wat van waarde is bepaalt het welzijn van de mensen."

Tekst Theo van Ooi

Soms mis ik, ondergetekende, het zicht op de directe gevolgen die kwetsbare mensen als gevolg van beleid ondervinden. De LOC-visie 'Waarde-volle zorg' gaat uit van eigen kracht en invloed op eigen leven. Ik wilde direct zicht hebben op hoe zorg voor een kwetsbare

cliënt uitwerkt. Ik ben ik ervan overtuigd dat je visies zelf moet leven.

Korte schets

De familie van Peter (56) stond in 2016 voor een

Om mentorschap waardevol in te vullen moet je de waarden van de cliënt helder krijgen

complexe taak: hij heeft forse psychiatrische problematiek, een licht verstandelijke beperking én woont zelfstandig. Nadat in korte tijd zijn beide ouders waren overleden, vroeg de familie met/voor Peter mentorschap aan bij de rechtbank. Mentorschap richt zich op de behartiging van belangen van de cliënt in zorg en begeleiding. Voor financiële zaken is een bewindvoerder aangesteld. Peter woont in een huurhuis, heeft (deeltijd-)werk, een paar sociale contacten en regelt een aantal zorgzaken (contact met scala aan hulpverleners) zelf.

Mijn rol als mentor is het samen nemen van besluiten vanuit de positie van Peter. Zo versterkt een mentor de regie over het eigen leven van kwetsbare mensen.

Mijn keuze om mentor te worden is gestoeld op twee pijlers:

- het (wederom) ontdekken en versterken van eigenheid: het perspectief en de vragen die er voor Peter toe doen serieus nemen en mogelijkheden verkennen;
- zingeving in de rol van belangenbehartiger: een bijdrage leveren aan de kwaliteit van leven door "uit modder en chaos van alledag" zo optimaal mogelijk regie te (her)pakken.

Vrijwillige intrinsieke betrokkenheid

Betrokkenheid bij en een stem geven aan wat er voor Peter in het leven toe doet - daar gaat de visie Waardevolle zorg over (zie www.loc.nl). Mooie woorden, weerbarstige praktijk. Om mentorschap waardevol in te vullen moet je de waarden van de cliënt helder krijgen en als uitgangspunt van de relatie en je besluitvorming nemen. *Je hoeft de waarden niet te delen, maar wel in je rol voorop kunnen stellen.* Met andere woorden: ik hoef niet verslaafd te zijn om het gedrag dat bij verslaving hoort te kunnen doorgronden.

Welke dilemma's?

De familie verwachtte dat de mentor alle besluiten zou gaan nemen. Maar Peter is niet

handelingsonbekwaam en kan heel goed aangeven wat er voor hem toe doet en wat dat betekent. Het dilemma ligt in het overzien van gevolgen van keuzes. Dat laatste vind ik een fascinerend onderdeel van de basishouding in mentorschap: zorgvuldig omgaan met de waarden van en de keuzes die Peter maakt. Het is de kunst om die in besluitvorming expliciet te benoemen en toch een passend en gedragen besluit te nemen. Voorbeeld: ik kan als mentor besluiten dat autorijden met veel medicijnen een gevaar is, maar ik moet samen een vorm vinden om tot een acceptabel besluit te komen. Juist voor Peter. We hebben samen besloten een externe deskundige van het CBR de rijvaardigheid te laten beoordelen. Spelen met de ruimte die je hebt om samen te besluiten is een uitdaging, waarbij de risico's niet uit het oog worden verloren.

Mentor en coach

Peter komt uit een gezin met gecompliceerde onderlinge relaties, heeft recent beide ouders verloren waar hij op steunde en forse lichamelijke problemen en beperkingen. Daar vindt zijn hele netwerk (familie, hulpverleners, etc.) wat van. Hij heeft een mening maar kan die niet makkelijk onder woorden brengen. Als er aan hem getrokken wordt zondert hij zich af of wordt verbaal agressief. Met de druk loopt ook de psychiatrische problematiek op. Als mentor ben je dan soms ook coach. Samen ontdekken hoe met vragen om te gaan, hoe keuzes te maken die er voor Peter toe doen. En dat zijn niet altijd keuzes van het netwerk.

Mentoren zijn formeel aangesteld door de rechtbank, in de wet ligt vast dat de mentor de autonomie (de wet zegt: zelfredzaamheid) van de cliënt bevordert. En die autonomie is ook een pijler onder de visie Waardevolle zorg. Ik zie dat mentorschap een kwalitatieve bijdrage levert aan het leven en vorm geeft aan de LOC-visie. Wat van waarde is bepaalt het welzijn voor een cliënt. En hoe je die waarde vindt bepaalt de kwaliteit van de regie over het eigen leven.

Theo van Ooi is als adviseur, coach en trainer verbonden aan LOC Zeggenschap in zorg (www.loc.nl), trainer bij Bureau de Mat Medezeggenschap (www.de.mat.nl) en mentor bij stichting Mentorschap (www.mentorschap.nl)